

התנהגות לאחר משבר

אחד המבחנים שהחיים מציינים בפני האדם היא יכולתו להתרומם לאחר משבר קשה ספר בראשית מספק הצצה לכמה דמויות בהקשר זה, וניתן ללמוד רבות על דמויות אלה ועל פעלם.

בפרשתנו אנו פוגשים את לוט לאחר שניצל מקטטורופה קשה של השמדת חבל ארץ שבו התגורר. נוסף על האובדן האישי שחש עם הילקחה של אשתו, ודאי חש זעזוע מהחורבן העמוק שסבב אותו. מה עושה אדם במצב זה וכיצד הוא מתמודד? ניתן אולי למצוא קווי דמיון בין התמודדות משפחתו של לוט לבין האופן שבו התמודד נח שאף הוא התמודד עם אותו סוג של חווייה. שניהם הינם אודים מוצלים ועדים חיים לחורבן אדיר שסובב אותם שניהם ניצלו בגלל מעשיהם הטובים, אך שניהם נופלים באותה מלכודת ובאותו סוג של חוסר תפקוד לאחר משבר. באופן לא מפתיע שני ה"גיבורים" שלנו מעורבים בשתייה, בהשתכרות ובאובדן שליטה לפרק זמן מסויים. בפרק זמן זה קורים דברים שעשויים לעצב את העתיד של צאצאיהם. אצל נח מתארת התורה את מעשיו של נח לאחר יציאתו מן התיבה כך: "ויחל נח איש האדמה ויטע כרם, וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה" (בראשית ט, כ – כא). ואילו אצל לוט מספרת התורה כך: "ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן ואיש אין בארץ לבוא עלינו... לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע" (בראשית יט, לא – לב). אם כי יש הבדלים בין שני המקרים, בשניהם ישנה השתכרות ובשניהם מעורבים בתקרית ילדיהם של נח ולוט. המילה "לדעת" משמשת בשני הסיפורים. אצל נח- "וידע את אשר עשה לו בנו הקטן", ואילו אצל לוט – "ולא ידע בשכבה ובקומה".

השתכרות לאחר משבר הינה תופעה מוכרת, אך היא נושאת בחובה תוצאות קשות. בעקבות התקרית עם נח קולל בנו חם, והפך להיות אביו של עם מקולל. גם ממעשהו של לוט נולדים עמים ואף הם ראויים לגינוי ולקללה בהמשך הדרך. בספר דברים אנו מוצאים: "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה... על דבר אשר לא קידמו אתכם בלחם ובמים". **יבואו בני בניו של לוט** שחי במקום של חוסר צדק חברתי, ושניצל בעקבות מעשה החסד שעשה כלפי אורחיו, ויינגעו אף הם ברוע של סדום ועמורה, ויהפכו הם סמל של חוסר הכנסת אורחים כמנהג אנשי סדום. אף בנח כן- **יבואו בני בניו של נח** ויהפכו להיות סמל של זימה ושחיתות בתחום העריות, ויידבקו הם בחטא אשר בגינו (בין השאר) נחרב העולם בזמן המבול. **צא ולמד**- נח ולוט אמנם ניצלו, אך תפקודם לאחר המשבר גורם לכך שבזרעם תדבק המארה שממנה ניצלו.

כנגד שני אלה עומד כצוק איתן אברהם אבינו. אף הוא חווה חווייה קשה ומשמעותית בסוף פרשתנו. לא מספיק אברהם להתאושש מארועי העקדה והוא מגיע הביתה כדי לגלות שאשתו האהובה, שרה הלכה לעולמה. (ולפי חז"ל קרה לה כך בגלל העקידה.) אברהם אבינו מתעשת ומבין שעליו לדאוג לעתיד. מיד הוא רוכש חלקה בארץ ישראל וקובר את שרה אשתו, ומיד לאחר מכן מתחיל בהכנות הדרושות למציאת אשה ליצחק שתמשיך את דרך החסד והצדקה של בית אברהם. אברהם שהתמודד בגבורה זכה להעמיד זרע מפואר המשמש כאנטי תזה לזימה של כנען ולשחיתות החברתית של עמון ומואב **עם ישראל בדורנו** חזה וחווה את המשבר הגדול והקשה בתולדות האנושות – השואה. **בני בניו של אברהם** הוכיחו בדורנו שהם ממשיכי דרכו של אביהם, ובנו עם ומדינה לתפארת. תפקידינו הוא להמשיך ולצקת תוכן של קדושה לתוך מדינה זו ולהופכה לסמל של קדושה וצדק חברתי.